

ОСАМНАЕСТА СТАТУСНА КОНФЕРЕНЦИЈА

ХАГ, 27. НОВЕМБРА 2006. ГОДИНЕ

Секретар: Устаните, молим.

Међународни кривични суд за бившу Југославију заседа.

Изволите сести.

Председавајући судија: Добро јутро свима. Молим представника Секретаријата да најави предмет.

Секретар: Добро јутро, часни суде, ово је предмет ИТ 03-67 ПТ Тужилац против Војислава Шешеља.

Председавајући судија: Захваљујем се. Молим да се стране представе, прво Тужилаштво.

Тужилаштво: Добро јутро, часни суде, у име Тужилаштва данас господин Данијел Саксон, госпођица Мелиса Пак, ја сам Уерц-Рецлаф и као и обично ту је и Ана Каталинић, наш референт за предмет.

Председавајући судија: Хвала, госпођо Уерц-Рецлаф. У име одбране видим да господин Шешељ, који сам себе заступа, није присутан у судници. Хтео бих прво да видим да ли су адвокати у приправности присутни. Господине Хупер, видим да сте ви у судници и да сте ту са господином О Шиом, а да је са вама и...

Дејвид Хупер: Госпођица Кулиновски, наш референт за предмет.

Председавајући судија: Хвала вам, господине Хупер. Управо смо утврдили да господин Шешељ није присутан у судници. Сада бих замолио представника Секретаријата да информисе веће о разлозима због којих господин Шешељ није присутан у судници.

Представник секретаријата: Добро јутро. Данас ме је обавестио господин Робин Винсент, који је вршилац дужности заменика секретара суда кога је обавестио господин Тим Мек Фаден, дакле, управник Притворске јединице, да господин Шешељ не жели данас да буде присутан. Такође, нема никаквих промена у вези тога да он и даље одбија храну коју му доставља Притворска јединица, као и лекове. Такође сам обавештен о томе да је слабији од прошлог петка, када се са њим разговарало. Осим тога, нема никаквих других промена у његовој дневној рутини. Он и даље наставља да пије воду, али није примећено да узима храну. Али, не жели да се појави данас овде.

Председавајући судија: Хвала. Пре него што наставимо са радом, хтео бих да обавестим веће о новом саставу већа. Судија Хепфел је био именован као судија у овом предмету и након што је генерални секретар одобрио његово именовање он је био додељен овом већу. На исти начин судија Столе, такође именован за претпретресну фазу у овом поступку. То је учинио председник овог суда, а прошлог петка генерални секретар је такође одобрио именовање судије Столе у предмету Шешељ, али још увек треба да се потврди пред овим судом да ће бити додељен. За сада он је овде на основу доделе у претпретресној фази али неће почети да учествује у суђењу све док председник Покар не потпише званичан налог у складу са именовањем генералног секретара.

Веће још увек није добило никакве поднеске у вези са позивом оптуженом да достави своје поднеске, што је било заведено и достављено оптуженом на српскохрватском језику 22. новембра 2006. године.

Веће такође није упознато да је оптужени затражио било какво померање рокова који су постављени у том позиву. Будући да оптужени није присутан, веће не може да саслуша никакве усмене аргументе у вези питања која се покрећу у том позиву. Међутим, без обзира на то да ли је оптужени одговорио на позив већа, веће мора сада да размотри да ли треба окончати самоодбрану оптуженог и да ли адвокати у приправности треба да буду трајно наметнути. Нажалост, оптужени није ту, како бих изнео неке додатне аргументе. Госпођо Уерц-Рецлаф, да ли Тужилаштво жели да изнесе нешто у вези са овим или ћете оставити ово питање ећу.

Тужилаштво: Часни суде, наш став је већ дуго времена веома јасан. Ми сматрамо да адвокате треба именовати како би се гарантовао прикладан поступак. Ми смо такође недавно доставили један поднесак којим потврђујемо наш став. Ми сматрамо да треба да се ради о сталним адвокатима, иначе ћемо се стално налазити у оваквим ситуацијама. То је једино што бих могла да додам оним аргументима који се већ налазе у нашим писаним поднесцима. Једно што ми тражимо јесте да се стално именује адвокат, а не на привременој основи, као што је то било у протеклих неколико дана.

Председавајући судија: Госпођо Уерц-Рецлаф веће ће морати за сада да игнорише ваш последњи поднесак, будући да тај поднесак још увек није преведен, тако да оптужени није упознат са садржајем тог поднеска. У овом тренутку нећемо разматрати тај поднесак, будући да оптужени није био у прилици да га прочита и да одговори.

Тужилаштво: С обзиром на ово што сте сада рекли, хтела бих само кратко да додам да је у поднеску који смо доставили а који ће се сада игнорисати Тужилаштво поднело разне изворе везано за судску праксу, и на који начин се штрајк глађу третира у међународном праву, и на овом суду, и у националним правним системима. Само бих хтела да додам да се резултат штрајка глађу у овој форми сматра опструирањем. То је све што сам хтела да кажем.

Председавајући судија: Господине Хупер, ви још увек нисте именовани, стога ја нећу од вас затражити да изнесете било какве аргументе, будући да нам је потребна одлука у вези са тиме. На прошлој статусној конференцији ја сам вам дао реч, да преузмете само у сврху те конкретне статусне конференције. Уколико желите да одговорите на ово што сам управо сада рекао, имате прилику.

Дејвид Хупер: Хвала, господине председавајући. Пре свега хтео бих да честитам судији Столеу на именовању у веће Међународног кривичног суда за бившу Југославију. С обзиром на развој догађаја, ми сматрамо да не би било неприкладно да нас веће позове да изнесемо наш став као адвоката у приправности и то у вези са прикладним модалитетима именовања адвоката. То је све што ћу за сада рећи.

Председавајући судија: Господине Хупер, веће, али заиста привремено, веома привремено одлучује да вам дозволи да наступите као адвокат и да вам дозволи да изнесете оно што желите, да ли је то у вези са именовањем адвоката односно у вези са разним модалитетима. Вама је, наравно, јасно да се ви налазите у једној одређеној ситуацији, која није лака. Ваша дужност је да сада помажете већу како би се донеле одређене одлуке, али, наравно, да то буде са тачке гледишта која би била најповољнија за оптуженог. Молим вас да то имате на уму.

Дејвид Хупер: Оно што бих ја хтео да кажем уствари одражава разговор који смо ја и мој коадвокат водили јутрос, везано за одређене модалитете који се нас тичу, будући да ово питање заслужује да буде покренуто. У суштини, ради се о следећем. До сада, када је веће говорило о др Шешељу (сада имам на уму протекле статусне конференције), то је уствари значило од-

ређено упозорење да ће се привремено именовати адвокат у приправности да преузме његову одбрану. У налогу већа од 22. новембра 2006. године, писаном налогу, веће је издало једно упозорење и то у складу са одлуком Жалбеног већа од 20. октобра 2006. године. Веће је издало упозорење које се тиче наметања адвоката. То је очигледно конкретније и можда би данас требало да размотримо, уколико је, наравно, то оно што веће жели, да ли би можда требало издати још једно упозорење оптуженом, и то данас, на које би он можда могао да одговори, било сутра или данас пре подне, у сваком случају како веће буде сматрало да је прикладно с обзиром на околности. То је све што желимо за сада да кажемо.

Председавајући судија: Хвала, господине Хупер. Веће ће у овом тренутку прекинути са радом да би могло да размотри садашњу ситуацију. Када је реч о томе да се оптужени сам брани или да га брани адвокат, да ли привремено или трајно именован, тако да ћемо сада прекинути са радом. Неће нам требати више од 10-15 минута паузе, а онда ћемо видети да ли ће веће имати спремну одлуку или не, али стране би требало да буду спремне од 25 минута до 10.

Устаните, молим.

(Пауза)

Изволите сести.

Председавајући судија: Претресно веће ће сада изрећи своју усмену одлуку у вези са тим да оптужени сам себе брани, а ускоро ћемо доставити писано образложење те одлуке, мада ћу ја сада укратко навести то образложење. Дана 22. новембра 2006. године, након што се оптужени није појавио на статусној конференцији Претресно веће га је позвало, цитирам: "да поднесе аргументе у вези са најновијим понашањем или било којом одлуком коју би Претресно веће могло да донесе у вези са његовим правним заступањем" и да тај поднесак не треба да буде касније од петка, 24. новембра 2006. године. Веће није добило одговор оптуженог на овај позив. Оптужени се такође није појавио пред овим већем данас да би изнео било какве усмене аргументе у вези са тиме. Веће, у складу са својим позивом оптуженом, схвата то као одрицање од његовог права да буде саслушан у вези са овим питањем. Веће разматра понашање оптуженог, посебно у периоду од када је донесена одлука Жалбеног већа, 20. октобра 2006. године. Веће је такође размотрило упозорења која је веће издало током статусних конференција 8. и 22. новембра 2006. године и такође од стране Жалбеног већа у већ поменутој одлуци. Веће је такође узело у обзир да оптужени инсистира на томе да не узима храну, тражећи од Претресног већа да поново размотри неке од својих одлука. Претресно веће је такође узело у обзир и то да оптужени инсистира на томе да не присуствује поступцима и констатује да је право оптуженог да се сам брани у периоду од 20. октобра 2006. године суштински онемогућило адекватан и експедитиван поступак и даље констатује да је стално додељивање заступника одбране који би заступао оптуженог у складу са параграфом 5и одлуке Претресног већа од 25. октобра 2006. и да је то у овом тренутку оправдано. Према томе, Претресно веће даје инструкције адвокату у приправности да трајно преузме одбрану оптуженог од оптуженог у складу са параграфом 5и одлуке Претресног већа од 25. октобра 2006. године. Претресно веће налаже да учешће оптуженог у поступцима од сада треба да буде путем његовог адвоката, осим ако чује од адвоката другачије и онда ће Претресно веће одлучити другачије.

Претресно веће даље захтева од Секретаријата да именује господина Ван дер Спула као независног заступника да предузме било какве нужне кораке у вези са жалбом на ову одлуку и да обавести Претресно веће до сутра да ли је деловао у вези са овим захтевом и на који начин.

Господине Хупер, више вам се не обраћам као адвокату у приправности, већ као адвокату и сада ћемо наставити са претпретресном конференцијом. Пре свега бих желео да пређемо на полузатворену седницу.

(Затворена седница)

Секретар: Сада смо на полузатвореној седници.

Председавајући судија: Хвала, господине секретару, ми смо на полузатвореној седници јер Претресно веће жели да се позабави са два поднеска који нису још решени. У вези са захтевом оптужбе за видео-линк 22. новембра: Претресно веће је расправљало о захтеву Тужилаштва у вези са сведочењем сведока ВС-053 путем видео-линка, а то је у вези са поднеском који је поднесен 13. октобра 2006. године на основу правила 71 бис. Веће се сећа да су разлог за захтев Тужилаштва био здравствено стање сведока. Овом поднеску је приложено здравствено решење у коме се види да дуго путовање и психолошки стрес не би били препоручљиви за овог сведока.

Оптужени је одговорио на овај поднесак и 22. новембра 2006. године је поднео свој одговор. У његовом одговору оптужени се супротставља захтеву Тужилаштва и тврди да Тужилаштво није доказало да сведок није у стању да се појави пред међународним судом, да је потврда која иде уз овај поднесак непотписана и да доктор који је издао ту потврду није идентификован. Током статусне конференције од 22. новембра, Тужилаштво је обавестило веће да је потврда која је приложена поднеску поднесена у редигованој верзији. Тужилаштво је објаснило да је редиговало, избацило име лекара који је потписао изјаву, потпис и место где тај лекар ради а разлог за то је било да се не би открио идентитет сведока, или лекара или места у којем живи и да то не би сазнао оптужени. Тужилаштво је тврдило да може да достави нередиговану верзију потврде уколико то веће затражи.

Током ове статусне конференције, адвокат у приправности који је привремено додељен тврдио је да нередигована потврда треба бити стављена на располагање Већу. Одбрана није уложила приговор да се та потврда поднесе екс парте. Тог истог дана, 22. новембра 2006, Тужилаштво је поднело додатак свом поднеску са нередигованом верзијом потврде, која је приложена као екс парте анекс. Пре него што веће донесе одлуку у вези са овим питањем, желео бих да се обратим странама, да чујем да ли ће се износити било какви додатни аргументи у вези са последњим поднеском Тужилаштва. Господине Хупер, ако имате неке додатне аргументе, ја вас позивам да их изнесете. Веће је сада добило нередиговану верзију, добило је име и место у којем је пракса овог лекара и то је потписана потврда, и барем се ту налази нешто што би се могло сматрати потписом на тој потврди.

Дејвид Хупер: Ми немамо никаквих додатних аргумената да изнесемо.

Председавајући судија: Госпођо Уерц-Рецлаф или господине Саксон, да ли могу да претпоставим да ни ви не желите ништа да додате?

Тужилаштво: Не, часни суде.

Председавајући судија: Веће ће сада донети одлуку. Размотривши поднеске страна, одлучило је следеће. Правило 71 бис омогућава цитирам "да на захтев било које стране Претресно веће може у интересу правде наложити сведочење путем видео-везе". Веће прима к знању да је овај Међународни суд у неколико прилика констатовао да то није на штету било које стране уколико се материјал прима тако што се сведок испитује путем видео-везе. Раније одлуке у том смислу су донесене у предметима Тужилац против Делалића и осталих, 28. маја 1997. године. У садашњем предмету веће сматра да физичко стање оптуженог, како то је то навело Тужилаштво, даје чврсту основу за то да се сведоку дозволи да сведочи путем видео-везе. Стога је у интересу правде да се саслуша сведок ВС-053 путем видео-везе. Сведочење сведока ВС-053 је заказано за 8. децембар 2006. године.

Пре него што наставимо, Претресно веће је прешло на полузатворену седницу јер није могло да предвиди која ће се питања покренути у вези са овим. Веће позива стране да обавесте веће да ли сматрају да оно што смо до сада чули на полузатвореној седници може да се стави на располагање јавности.

Тужилаштво: Тужилаштво сматра да се оно што смо прво саслушали на полузатвореној седници може ставити на располагање јавности.

Председавајући судија: Господине Хупер?

Дејвид Хупер: Ми се слажемо.

Председавајући судија: У реду, онда ћемо се тиме бавити касније, а сада ћемо наставити на полузатвореној седници у вези са другим захтевом за видео-везу за сведока ВС-1141. На статусној конференцији одржаној 22. новембра 2006. године веће се такође бавило поднеском Тужилаштва који је поднесен 16. новембра 2006. године како би се сведочење сведока ВС-1141 саслушало путем видео-везе у складу са правилом 71 бис. Сведочење сведока ВС-1141 је заказано за 8. децембар 2006. године. Тај поднесак још није преведен и превод није достављен оптуженом.

Тужилаштво тврди да је сведок слаб, старији човек. Даље тврди да је сведок недавно преболео упалу плућа али да није у могућности да добије потврду о свом здравственом стању. Током статусне конференције адвокат у приправности је тврдио да Тужилаштво није довољно доказало да сведок није у могућности да путује у Хаг да би сведочио и да доктор треба да погледа сведока и да види да ли је он у стању да дође на међународни суд да сведочи.

На статусној конференцији 22. новембра 2006. године, ове године, Тужилаштво је позвало да достави Већу и одбрани актуелизовану информацију о разлозима због којих сведок није у могућности да путује у Хаг да сведочи. Колико је већу познато, Тужилаштво није уложило никакав додатни поднесак у вези са овим. Стога, господине Саксон, позивам вас да доставите актуелизовану информацију у вези са овим питањем. Веће прима к знању у вези са тим да је Тужилаштво изјавило на статусној конференцији 22. новембра 2006. године да ће се истражити и адвокат састати са сведоком тог дана. Можете ли већу дати актуелну информацију у вези са тим?

Тужилаштво: Хвала, часни суде, ја сам делимично погрешно рекао на статусној конференцији 22. новембра – ја сам мислио да ће се адвокат и истражитељ састати са сведоком тог дана. То није било тачно. Истражитељ из наше канцеларије и адвокат су се састали са сведоком наредног дана, у четвртак 23. новембра. Истражитељ и адвокат су се тада вратили у Хаг и Тужилаштво данас планира да достави нову изјаву коју је сачинио истражитељ већу у вези са најновијим разговорима и најновијим информацијама у вези са тим сведоком. Уз дужно поштовање, ми тражимо од већа да одложи своју одлуку у вези са овим питањем за један дан, како би веће могло да прочита ту најновију информацију.

Председавајући судија: Господине Хупер, да ли имате одговор на овај захтев?

Дејвид Хупер: Ми бисмо позвали Тужилаштво да одведе доктора овом сведоку и да већу достави лекарски налаз о томе да ли је он у стању да путује.

Председавајући судија: Ми, наравно, не знамо шта ће бити у том поднеску, да ли ће то бити извештај о некој ранијој посети лекару. Господине Саксон, да ли је то тако?

Тужилаштво: До 23. новембра, часни суде, сведок није прегледан од стране доктора, а разлози за то се налазе у тој изјави истражитеља у којој ће се објаснити зашто, према сведоку, он није отишао лекару.

Председавајући судија: У реду веће ће сачекати да види тај поднесак и одложиће своју одлуку јер, у сваком случају, не може да донесе одлуку без било какве потврде о здравственом стању. Ви сте тражили један дан, према томе, један дан вам се одобрава.

Тужилаштво: Хвала.

Председавајући судија: А сада ћемо се вратити на јавну седницу.

Секретар: Сада смо на јавној седници.

Председавајући судија: Хвала, господине секретару. Током затворене седнице веће се бавило са два поверљива поднеска. Једно од питања о којима је расправљано је било сведочење путем видео-везе за сведока ВС-053. Тај део транскрипта ће бити објављен јавности. Веће ће изрећи своју одлуку у вези са вештаком Ридлмајером.

Дана 23. маја 2006. године Тужилаштво је уложило поднесак у вези са извештајем вештака Андреаса Ридлмајера. Тај поднесак је преведен и достављен је оптуженом 4. октобра 2006. године. На основу правила 94 бис оптужени је имао 30 дана рок да достави свој одговор у коме би назначио да ли прихвата извештај вештака или да ли жели да унакрсно испитује вештака или оспорава квалификације сведока као вештака или доказ релевантности његовог извештаја. Дана 22. новембра 2006. године оптужени је уложио свој одговор и изјавио да не прихвата извештај вештака, да жели да унакрсно испитује вештака и да оспорава квалификације сведока као експерта и релевантност целог извештаја. Поред тога, оптужени је захтевао додатно време да може да достави поднесак према правилу 94 бис (б), пошто му је тај извештај достављен 4. октобра 2006. године, у време када је њему био додељен адвокат и према томе није било јасно од ког тренутка треба рачунати тај рок од 30 дана.

Веће сматра да је одговор који је доставио оптужени довољан у сврхе правила 94 бис (б), и то када је реч о неприхватању извештаја и жељи да унакрсно испитује сведока и према томе доноси одлуку да вештак Андреас Ридлмајер треба бити позван на унакрсно испитивање. Ако буде било било каквих других писаних захтева, ако одбрана жели да поднесе било какве друге писане захтеве или аргументе у вези са разлозима зашто се господин Андреас Ридлмајер квалификује као вештак, одбрана ће имати 14 дана од данас да поднесе било какве додатне аргументе.

Следећа ставка на дневном реду је одговор на поднеске и нове рокове. Ту има неколико отворених питања и нове рокове треба утврдити за одговоре одбране, сада, када је именован адвокат. Веће ће донети писану одлуку у наредних неколико дана, којом ће се утврдити нови рокови за одговор на поднеске Тужилаштва.

У овом тренутку желео бих да затражим од одбране да обавести веће што је пре могуће о томе да ли жели да веће размотри њихове поднеске из периода када су били адвокати у приправности, дакле, од 21. августа до 22. октобра 2006. године. И не мора о томе нужно да обавести веће данас, али можда можете сутра да нас о томе обавестите, господине Хупер.

И на крају долазимо до једне од сврха ове претресне конференције. На основу правила 73 бис ц, претпретресни судија, након што је саслушао тужиоца, прво ће одредити број сведока које Тужилаштво може позвати и време које ће бити на располагању Тужилаштву за извођење доказа.

Како су стране обавештене на конференцији, по правилу 65 тер одржаној 20. октобра 2006. године, Тужилаштву ће бити дозвољено да позове 102 сведока и имаће 81 и по сат суђења за извођење својих доказа. Позивам се на транскрипт са конференције, по правилу 65 тер одржане 20. октобра 2006. године, страница 22. Веће би желело да зна да ли има неких других пита-

ња која би стране желеле да покрену на овој претпретресној конференцији. Госпођо Уерц-Рецлаф?

Тужилаштво: Да, часни суде. Прва ставка се односи на редослед сведока. Ја бих желела да поднесем усмени захтев. Ми смо обавештени да одбрана није у позицији да се бави сведоком ВС-054, који је планиран да буде други сведок и затражила је да се он пребаци за наредну годину. Да бисмо попунили на најефикаснији начин судско време, ми тражимо да се помере напред сведоци Паулић, Крајић и трећи сведок, чије име преводилац није чуо. Они су наведени да сведоче у периоду од 13. до 15. децембра али ми мислимо да њима можемо да попунимо тај период који је био предвиђен за сведока ВС-054. Можда је то превише оптимистично са наше стране јер можда нећемо тако брзо напредовати на овом суђењу као што смо се надали, тако да је наш став да после господина Валичиљевића господин Паулић господин Калић и госпођа Кљајић, пошто морамо да одржимо тај датум видео везе да се само онда ово троје позову које сам поменула, пре успостављања видео-везе. Такође, морамо да задржимо сведока ВС-17 на месту које је предвиђено јер мора се завршити са његовим исказом. Тако да ми само предлажемо да се ова тројица убаце пре видео-везе пре сведока ВС-17.

Председавајући судија: Ако бисте добили одлуку о вашем захтеву до сутра, да ли би то било на време госпођо Уерц-Рецлаф?

Тужилаштво: Да, часни суде.

Председавајући судија: Али, наравно, пре него што будемо размотрили доношење одлуке, господине Хупер, да ли ви желите нешто рећи у вези са овим захтевом који је управо покренула госпођа Уерц-Рецлаф?

Дејвид Хупер: Не хвала.

Председавајући судија: Веће ће онда размотрити то питање и највероватније донети своју одлуку сутра. Да ли има неких других питања?

Тужилаштво: Тужилаштво има једно питање које би желело да покрене у вези са вештаком Тужилаштва Евом Табо. Постоји барем могућност да др Табо сведочи ове године до 13. децембра и покренуто је питање, ако она сведочи ове године, тачаног распона њених исказа и доказа које је она понудила у свом извештају о миграцији несрба из Хртковаца и због чега је она и позвана раније у овом предмету. Међутим, она такође нуди један опширан извештај у вези са миграцијом несрба из одређених општина у Босни и Херцеговини. Ми смо разговарали са одбраном у петак и покренули смо питање да ли би одбрана била у могућности да унакрсно испитује др Табо у целости у вези са целим исказом уколико она буде сведочила 12. или можда 13. децембра. Још увек чекамо одговор одбране у вези са тим.

Једна очигледна опција је да позовемо др Табо и да она сведочи у распону целе своје експертизе током једног исказа. Друга опција је да позовемо др Табо једном у вези са њеном експертизом у односу на Хртковце, а онда да је поново позовемо да сведочи 2007. године у вези са њеним експертским извештајем о Босни и Херцеговини. Друга опција, коју ми је сугерисала моја колегиница данас, је да се саслуша њен цели директни исказ, директно сведочење у вези са оба извештаја вештака, а онда да се одложи унакрсно испитивање у вези са Босном и Херцеговином за неки период наредне године. Ми смо желели да изложимо то питање већу сада, како би знало.

Председавајући судија: Да ли је одбрана већ донела одлуку у вези са овим налогом?

Дејвид Хупер: Па биће тешкоћа у вези са бављењем извештајима које нисмо сматрали релевантним за овај предмет све до уназад неколико дана и то је проблем који се сада појављује. Трећа опција која је сугерисана, то је да она сведочи у целости у главном испитивању а онда да

се врати на унакрсно испитивање касније, то би свакако за одбрану изгледало као пожељна опција.

Председавајући судија: Да ли постоји могућност да се стране консултују додатно по-слеподне и да виде да ли се могу договорити у вези са правцем у којем ће се даље деловати и да онда заједно предложи то решење већу – решење до којег ће доћи заједно? Дакле, онда ћемо први сутра чути од вас да ли сте се договорили у вези са пожељном опцијом. Ако не, онда ћемо саслушати стране пре него што донесемо одлуку о том питању.

Председавајући судија: Да ли има неких других питања, госпођо Уерц-Рецлаф?

Тужилаштво: Да, још једно коначно питање које се тиче регистратора са картама овог предмета за веће. У другим предметима пред овим судом такви регистратори се достављају ве-ома рано у поступку. Ми данас имамо овде у судници овај регистратор са картама. То су неке карте које ће бити интересантне и за уводну реч, па нас занима да ли то сада да доставимо сви-ма, како би сви то имали пред собом, а не само на екрану. То је на вама да одлучите. Ми имамо регистраторе за Претресно веће, за представника Секретаријата и наравно, за одбрану. Међу-тим, то можемо да учинимо и неки други дан, како год желите.

Председавајући судија: Господине Хупер, будући да ће се карте користити, да ли то да се подели сада (ово је моје прво суђење са системом електронске суднице), а ми можда да почнемо са копијама на папиру. Дакле, молим вас да поделите копије карата.

Председавајући судија: Госпођо Уерц-Рецлаф, да ли има неких других питања?

Тужилаштво: Не.

Председавајући судија: Господине Хупер, да ли ви желите нешто да покренете у овом тренутку?

Дејвид Хупер: Претпостављам да ове карте нећемо добити и са лупом.

Председавајући судија: Мислим да су неке карте доста детаљне, господине Хупер.

Дејвид Хупер: Да, али неке су толико ситне да се не може све прочитати.

Председавајући судија: Видећемо како ће се користити. Ето, то је једна од предности система електронске суднице – ствари се могу увеличати. Уколико нема никаквих других питања, ми ћемо завршити са овом претпретресном конференцијом. Направићемо паузу од отпри-лике пола сата. Значи, наставићемо са радом у 11, 15 и тада ћемо почети са суђењем и позваће-мо вас, госпођо Уерц-Рецлаф, да изнесете своју уводну реч.

Дакле, овим смо завршили са претпретресном конференцијом. Настављамо са радом у 11, 15.

Молим устаните.

(Пауза)

Секретар: Устаните молим.

Међународни кривични суд за бившу Југославију заседа.

Изволите сести.

Председавајући судија: Добар дан свима. Господине секретару, молим вас најавите предмет.

Секретар: Добар дан, часни суде, ово је предмет ИТ 03-67 ПТ, Тужилаштво против Во-јислава Шешеља

Председавајући судија: Хвала, господине секретару. Молим да се представи Тужилаштво.

Тужилаштво: Добар дан, часни суде, у име Тужилаштва господин Данијел Саксон, госпођица Мелиса Пек, ја се зовем Уерц-Рецлаф и са нама је Ана Каталинић, референт за предмет.

Председавајући судија: Одбрана молим.

Дејвид Хупер: Ми смо додељени адвокати Дејвид Хупер, са господином Андреасом О'Шиа и нашим референтом за предмет, госпођицом Леом Кулиновски.

Председавајући судија: Хвала, господине Хупер. Оптужени није био присутан током претпретресне конференције јутрос и веће је обавештено зашто он није био присутан. Веће сматра да треба да се настави чак и ако је оптужени одсутан, али пре него што коначно донесемо одлуку у вези са тим, да ли било која страна жели да изнесе неке аргументе у вези са тиме? Ако то желите, изволите, госпођо Уерц-Рецлаф?

Тужилаштво: Не, хвала, часни суде.

Председавајући судија: Господине Хупер?

Дејвид Хупер: Јутрос смо схватили да Тужилаштво треба да изнесе своју уводну реч и то је нешто што др Шешељ може да види на транскрипту, на видео или аудио запису који му се може доставити. Ми, према томе, немамо никакав приговор. Међутим, ми јесмо забринути због здравственог стања др Шешеља. Он више није млад човек и, колико смо схватили, он је у прошлости, услед своје активности у Србији или бившој Југославији претрпео периоде затварања, периоде у затвору и у неким од њих он је такође штрајковао глађу, понекад доста дуго. Он више није тако млад човек и ми смо забринути због његовог здравственог стања. Ми схватамо да је др Фолк њега прегледао у Притворској јединици. Посебно смо забринути уколико је његов велики губитак на тежини нешто што треба размотрити. Треба водити рачуна о томе и то је нешто о чему би судије требало да добију информацију. Колико сам ја схватио, он штрајкује глађу односно не узима храну као што нам је рекао секретар. Један од кључних фактора у таквим околностима је губитак на тежини и ризици по здравље до којих то доводи.

Не знам какав режим је тренутно на снази, како би веће могло бити упознато са ситуацијом у којој је др Шешељ. Ми схватамо да секретаријат добија свакодневне извештаје и претпостављамо да они стижу и до судија. То је све што сам имао рећи.

Председавајући судија: Хвала, господине Хупер. Схватам да ви немате приговор на то да веће настави у одсуству оптуженог, барем за данас, да тако кажемо, а касније ћу рећи неколико речи о другим аргументима које сте ви изнели. Али пре него што донесемо одлуку већа о наставку поступка у одсуству оптуженог, ја схватам да ће Тужилаштво почети са својом уводном речу а нисам сигуран господине Хупер, да ли је господин Шешељ раније изразио да ли жели да се одложи ова уводна реч и да да изјаву без заклетве и не знам да ли сте то имали на уму. То би значило да саслушамо уводну реч Тужилаштва, а онда би господин Шешељ барем био присутан у судници сутра како бисмо могли да саслушамо његову изјаву која није под заклетвом, премда сада ви као додељени адвокат одбране можда желите да изнесете своју уводну реч, или ћете одлучити као што је то било у ранијим случајевима и као што је то раније одлучио господин Шешељ – да одложите уводну реч за касније.

Дејвид Хупер: Наравно, одбрана има опцију да своју уводну реч одложи након што Тужилаштво заврши са извођењем својих доказа.

Председавајући судија: Да.

Дејвид Хупер: И ја бих у овој фази претпоставио да је таква ситуација. Не могу у овом тренутку да дам уводну реч, јер не желим да се намећем господину Шешељу. Његово је право да он одржи уводну реч у тренутку који он сматра адекватним.

Председавајући судија: Ја бих само желео да кажем да господин Шешељ, према одлуци већа може да да изјаву без заклетве на почетку, а његово је право да да уводну реч, односно право је одбране да да уводну реч јер, као што сам рекао јутрос, господин Шешељ није тренутно у позицији да се директно обраћа већу. Наравно, ако жели да учествује у томе, он може да путем вас затражи дозволу за тако нешто. За сада веће очекује да након уводне речи Тужилаштва или чује изјаву која није под заклетвом, изјаву господина Шешеља или, ако се он не појави на суду и не жели да да такву изјаву која није под заклетвом, онда ћемо наставити и почети са извођењем доказа Тужилаштва почетком децембра.

Дејвид Хупер: Да, наша ситуација у овом тренутку и веће то врло добро зна, је да није било никаквих контаката између нас и др Шешеља и ја не видим никакву промену ситуације која би убрзо уследила. Ми ћемо покушати да га контактирамо данас после подне. Ја сам схватио да се не очекује да ће Тужилаштво завршити са својом уводном речи данас, Не знам да ли сам у томе у праву, тако да ћемо у сваком случају наставити са радом и сутра. У сваком случају, судско време је за то одвојено и онда можемо, уопштено говорећи, да се поново позабавимо ситуацијом, мада ја не сматрам у овом тренутку да смо ми у позицији да изнесемо уводну реч. Ми се можемо тиме поново позабавити сутра, можда у светлу онога што ћемо сазнати данас. Очигледно, др Шешељ ће бити позван, ако сутра буде поново заседање, да присуствује овом суђењу.

Председавајући судија: Свакако.

Дејвид Хупер: А ми ћемо искористити сваку прилику да га контактирамо.

Председавајући судија: Веће потврђује да господин Шешељ не само да има право, већ би и веће желело да он буде присутан на суђењу, јер ће се на тај начин боље служити интересима правде. Дакле, то је сада појашњено. Ако не бисмо данас имали довољно времена, госпођо Уерц-Рецлаф, ви ћете моћи да наставите сутра. Сутра нећемо имати целу седницу, јутарњу седницу мораћемо да прекинемо нешто раније, након друге паузе приближно. Ако буде тако, пошто господину Шешељу такође припада одређено време, онда ћемо наставити са радом у петак после подне. Дакле, не у среду, не у четвртак, већ у петак после подне. Онда ћу ја донети одлуку већа да наставимо са радом у одсуству оптуженог.

Веће је утврдило да оптужени зна да ово суђење почиње. Оптужени је изнео захтеве, мада не он директно, овом већу – захтеве који укључују и то да веће промени одређене одлуке које је раније донело. Међу тим одлукама су и неке за које постоји правни пут за њихово оспоравање и он је и даље отворен за оптуженог. Оптужени наводно жели да изврши притисак како би се испунили његови захтеви, тако што одбија да узме било какву храну коју му нуди Притворска јединица Уједињених нација, а то је резултирало, како је то веће схватило, погоршањем његовог здравственог стања. Одсуство оптуженог је, према томе, изазвало ако не његовом намерном одлуком, да се не појављује, онда самонаметнутим слабим физичким стањем а то не може прихватити веће као разлог за одлагање почетка овог суђења.

Поред ове одлуке, веће жали што оптужени није присутан на почетку овог суђења, као што сам то већ раније рекао и веће изражава своју забринутост због последица одлуке оптуженог да одбије да узима храну коју му доставља Притворска јединица Уједињених нација и да узима лекове, јер су то последице које не иду у прилог његовом физичком, здравственом стању.

На крају, веће позива оптуженог да одабере правни пут ако жели да оспорава одлуке овог Претресног већа – одлуке које Претресно веће доноси или је већ донело.

А у одговору на једно од ваших питања, господине Хупер, веће позива секретара да редовно обавештава веће у вези са било каквим развојем ситуације у односу на физичко стање оптуженог. Ако постоји било каква потреба да се о томе даље расправља у овој судници, онда ћемо или саслушати вас или Тужилаштво, или ћемо ми на своју иницијативу то покренути, а веће наглашава да је прва одговорна власт за пружање здравствене бригаа онима који су затворени у Притворској јединици Секретаријат Међународног суда.

Обавивши та прелиминарна питања, госпођо Уерц-Рецлаф, позивам вас да дате уводну реч у име Тужилаштва.

Тужилаштво: Хвала, часни суде. Часни суде, овај предмет има корене у процесу распадања бивше Југославије и појави нових, независних држава, међу којима су Хрватска и Босна и Херцеговина. То је предмет о српским вођама, међу којима је и оптужени Војислав Шешељ у Србији и Црној Гори, као и у Хрватској и Босни и Херцеговини, који су се опирали овом процесу и инсистирали да њихова визија државе за све Србе или нове Југославије или како је оптужени рекао Велике Србије, мора победити по сваку цену.

Како је било све мање изгледа да ће остварити своје циљеве преговорима, ове вође су прибегле политици насиља, често се позивајући на старе историјске нерашчишћене рачуне и неправде, како би усадили страх и мржњу у народ и нахушкали их на насиље против њихових комшија. Етноцентрична политика постала је политика раздвајања, где су патње њихових непријатеља наике хрватског и муслиманског становништва, као и осталих несрба, сматране високом али нужном ценом за остварење тог циља – стварања нове српске државе. Сами догађаји су били злогласни а израз етничко чишћење је ушао у општу употребу.

Дозволите да цитирам из доказног предмета 429 извештај посебног известиоца Комисије Уједињених нација за људска права од 27. октобра 1992. године. Часни суде, моја колегиница, госпођица Каталинић ће вам увек показивати доказне предмете о којима говорим на екрану.

Председавајући судија: Још немамо тај доказни предмет, претпостављам да имамо већ и РН бројеве, бар сам ја то тако схватио. Ја сам нови у овом систему електронске суднице, али чим уводите неки нови документ онда би било добро да добијемо и идентификациони број.

Тужилаштво: Данас не функционише е-цорд али радимо у систему сенкшн, тако да морате притиснути дугме за графоскоп.

Председавајући судија: Ја сам погрешно схватио да ћемо одмах почети са електронском судницом али то ћемо уствари тек почети другог дана.

Тужилаштво: Ако притиснете графоскоп...

Председавајући судија: Имам неких практичних проблема али они су решени.

Председавајући судија: Господине Хупер, изволите

Дејвид Хупер: Извињавам се што се уплићем, можда је то питање које сам требао покренути од самог почетка, али др Шешељ није овде и, колико сам ја схватио, постоје објекти које он може да користи уколико то жели и како би следио овај поступак. Не знам да ли се то односи на доказне предмете. Колико сам схватио, могу да се прате видео снимци и то са удаљености, али не знам...

Председавајући судија: Оно што је понуђено господину Шешељу, колико се ја сећам, је да тамо где је он раније примао видео снимке поступка, да барем то буде на располагању, а ту ће бити укључено све што се приказује на графоскопу и то му је стављено на располагање. То не значи да он то може све време држати под својом контролом и то је питање које је везано и за

нека безбедносна питања која предвиђа Секретаријат, али барем све оно што се појављује на нашим екранима је доступно оптуженом, господину Шешељу.

Дејвид Хупер: Хвала, часни суде.

Председавајући судија: Изволите, наставите, госпођо Уерц-Рецлаф.

Тужилаштво: На екрану видите извештај специјалног известиоца комисије Уједињених нација за људска права од 27. октобра 1992. године. У параграфу 6 он каже: “Главни циљ војног сукоба у Босни и Херцеговини је успостављање етнички хомогених региона. Етничко чишћење се не појављује као последица рата већ пре његов циљ. Овај циљ у великој мери је већ остварен убиствима, премлаћивањима, силовањем, разарањем кућа и претњама”.

Овај део извештаја се односи на Босну и Херцеговину, међутим, у истом извештају, у параграфу 17 говори се о неподношљивим животним условима у Сарајеву; масовна гробница у Вуковару се помиње у параграфу 18, а етничко чишћење несрпског становништва у Војводини у параграфу 22 тог истог извештаја. Ја ћу доћи до ових догађаја касније. Војислав Шешељ се заједно са другима залагао за циљ стварања нове хомогене српске државе масовним кампањама прогона иза којих је стајала држава у делу Хрватске, Босне и Херцеговине и Србије, укључујући убиства, затварања, депортације, присилна пресељавања, пљачке, разарања верских објеката и срањивање са земљом целих села и насеља.

Оптужени у овом предмету Војислав Шешељ је био и јесте политичар, добро образован, професор, промућуран и прорачунат човек, екстремни српски националиста, мајстор политичке манипулације, сакривене иза патриотске реторике. О себи самом је рекао следеће током његовог сведочења у предмету Милошевић (овде се позивам на наш доказни предмет 2828 и седницу од 31. августа 2005. године): “Нема већег скандал-мајстора у српском политичком животу од мене током последњих 15 година. Када ми треба таква врста скандала из политичких интереса, ја сам био онај који је то могао урадити највештије”. То можете наћи у транскрипту 43500. Такође је признао током унакрсног испитивања у том предмету да је прибегавао неистинама када је водио рат политичке пропаганде. То можете наћи на страници 43807 и 43443. Чак је признао да многе од његових изјава током догађаја релевантних за оптужницу можда подсећају на ратно хушкање. Тај цитат можете наћи на 43385 транскрипта у предмету Милошевић.

Дозволите да вам покажем како је Војислав Шешељ често себе представљао током догађаја. Видите га овде како носи српску шајкачу са кокардом и пушком. То је доказни предмет 632. Током догађаја релевантних за оптужницу оптужени је био председник Српске радикалне странке (СРС). Он је био харизматично лице, ултранационалистичких политичких опредељења који су промовисали хомогену Велику Србију са њеним западним границама дуж злогласне линије Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица. Поред тога, Војислав Шешељ је био на челу Српског четничког покрета (СЧП), покрета који је према Статуту Српске радикалне странке био колективни члан ове странке и постао војно крило Српске радикалне странке током сукоба. Уствари, то се може назвати страначком војском.

Шешељ је себе, у наређењу које видимо овде, а то је наређење 124. од 13. маја 1993. године, сам себе назвао јединим српским четничким војводом, који је директно ангажован у покрету ослобођења српског народа следећи традиције српских четника. (Преводиоци напомињу да немају оригинал текста). На последњој страници овог документа он се потписао као председник Централне отаубинске управе Српског четничког покрета, највишег органа Покрета, а то је доказни предмет 2015. Српска радикална странка, Српски четнички покрет – добровољци су њега сматрали својим командантом. У овом предмету ви ћете чути исказе сведока и видети документе различитих особа и органа Српске радикалне странке и СЧП и у Београду и у регионима, и о томе како су они учествовали у догађајима. Ја ћу се позабавити неким од ових органа и појединачна када будем говорила о конкретним територијама. У овом тренутку само оволико. Докази

ће показати да је, упркос органа који су успостављени у Српској радикалној странци и покрету СЧП, постојао само један вођа и једнога и другог, а то је био Војислав Шешељ. Оптужени је био обавештен о најситнијим појединостима путем ових органа и само је он доносио одлуке. Он је по природи био аутократа и доносио је одлуке независно. Када је комуницирао са људима из своје странке или покрета, увек је то чинио повишеним тоном и тиме чинио очигледним да оно што он предлаже мора да буде реализовано без обзира на све.

У овом предмету Тужилаштво ће доказати да је, заједно са другима, Војислав Шешељ водио политику чији је циљ био да се протерају несрби са територија за које се тврдило да представљају српске земље. Оптужени не само што се залагао за протеривање несрба са одређених циљних територија и подстицао своју публику да то ради, већ је осим тога регрутовао и индоктринирао добровољце и формирао партијску војску која је без милости остваривала овај циљ. Својом екстремистичком реториком оптужени је привукао многе младе људе који су постали добровољци и придружили се хиљадама добровољаца Српске радикалне странке који су учествовали у сукобу у Хрватској и Босни и Херцеговини, а многи од њих били су недисциплиновани и понашали се насилнички, или чак криминално. Тужилаштво ће извести доказе, како писмено тако и усмено, који показују како су радикални говори оптуженог утицали не само на добровољце који се обично повезују са Српском радикалном странком, и СЧП-ом већ и друге добровољце резерviste редовне војнике Југословенске војске и ЈНА, као и локалне Србе, тако што је у њих уливао страх и мржњу.

Осим тога, чућемо да је ова радикална реторика такође имала снажан и тренутни ефекат на несрбе. Када би чули оптуженог и његове претње, многи од несрба одмах би напустили своје домове плашећи се за своје животе. Мој колега господин Саксон позабавиће се овим аспектима криминалног понашања оптуженог у више детаља нешто касније. Међутим, овај предмет не односи се само на речи оптуженог. Оптужени и његови сарадници из Српске радикалне странке и СЧП-а у покрету СЧП учествовали су у финансирању, опремању, пребацивању и усмеравању деловања добровољаца који су учествовали са другим српским снагама у прогону несрба.

У овом суђењу чућете сведочења и примити документе који показују да и поред потчињавања ових добровољаца редовним војним командантима на терену, добровољци су обично заједно остајали у јединицама којима су командовале вође Српске радикалне странке одреда, одељења или чета и који су реферисали не само војној команди на фронту, већ такође оптуженом и његовим сарадницима у партијским канцеларијама у Београду. Оптужбе против Војислава Шешеља у редигованој модификованој и измењеној оптужници су три тачке злочина против човечности, а то су: прогон, депортација и нечовечно поступање и присилно пресељење и шест тачака кршења закона и обичаја рата, а то су убиство, мучење, нечовечно поступање, безобзирно разарање села и уништавање или хотимично оштећивање верских установа као и пљачка.

Тужилаштво тврди да је оптужени под чланом 7, под 1, Статута одговоран за већ наведене злочине. Јер је планирао, подстицао, наредио, починио или на други начин помогао и подржао планирање, припрему или извршење кривичних дела. Када је реч о термину када је то починио, Тужилаштво тврди да је оптужени физички починио злочин прогона; то је тачка 1, тако што је непосредно и јавно омаловажавао друге у својим говорима у Вуковару, Малом Зворнику и Хртковцима. А такође, и тачке 10, и 11, а то су депортација и присилно премештање када је реч о његовом говору у Хртковцима. Осим тога када користимо термин починио, Тужилаштво мисли на његово учешће у удруженом злочиначком подухвату чији је циљ било трајно присилно премештање Хрвата, муслимана и других несрба из великих подручја Хрватске и Босне и Херцеговине за које се тврдило да су то српске земље. А ово се чинило чињењем злочина.

Тужилаштво ће предочити доказе да су конкретни злочини наведени у оптужници били део циља удруженог злочиначког подухвата. Став Тужилаштва је да су злочини депортације

и присилног пресељења представљали заједнички циљ удруженог злочиначког подухвата од самог почетка. А други злочини – као што су убиства, затварање, мучење, премлаћивање и сексуално малтретирање и уништавање имовине били су првобитно део циља удруженог злочиначког подухвата од самог почетка, или је то касније придодато услед ситуације на терену – није релевантно.

Тужилаштво ће доказати да су припадници удруженог злочиначког подухвата усвојили ове циљеве у току догађаја и уградили их у свој криминални план. Докази ће показати да заједнички циљ удруженог злочиначког подухвата никада није промењен, већ да се реализација овог заједничког циља развијала и, у ствари, сви злочини који су наведени у оптужници постали су део криминалних средстава којима је удружени злочиначки подухват тежио остварењу свог циља у период који је релевантан за оптужбу. У оптужници се тврди да су злочини који су наведени у неким од тачака оптужнице у ствари природни, и предвидљива су последица реализације удруженог злочиначког подухвата и да је Војислав Шешељ био у потпуности свестан немилых последица које би реализација циљева удруженог злочиначког подухвата могла да изазове у несрпском становништву у циљним подручјима. У ту сврху, цитираћу нешто из његовог интервјуа од 24. маја 1991. године. То је доказни предмет 569. Он је рекао, после повратка из Босне и Херцеговине где се између осталог сусрео са Радованом Карауићем, изјавио је следеће: “Ми смо већ распоредили неколико четничких група у Загребу и неким другим градовима у Хрватској, широм Хрватске, које су обучене за диверзантско-терористичка дејства. И ако дође до масакрирања српског цивилног становништва четници ће ударити по Загребу и другим концентрацијама Хрвата из све снаге. А знате, када се спроводи одмазда, освета је слепа. Биће ту и невиних жртава, али шта се ту може. Нека прво Хрвати размисле. Ми нећемо први ударити али ако они ударе, нећемо гледати кога ударамо. И ако војска под хитно не разоружа усташе биће много криви”. А у једном интервјуу датом Радио Б-92 30. септембра 1993. године ја се овде позивам на доказни предмет 772, један слушалац је питао да ли Шешеља икада гризе савест да неко крајње недужан од несрпског живља може да страда због неких његових ставова. Шешељ одговара: “Зашто би ме гризла савест? Толико је недужних Срба страдало у овом рату, а ја сада да бринем о припадницима другог, непријатељског народа што је евентуално неко невин међу њима па је страдао. Знате, у рату се доживљавају велике несреће, велике невоље. И ја у рату, пре свега, бринем о припадницима сопственог народа”.

Војислав Шешељ је учествовао у удруженом злочиначком подухвату заједно са свим појединцима и групама наведеним у пасусу 8, оптужнице. То је био велики удружени злочиначки подухват који је укључивао велики број група људи. Постојала је једна средишња група удруженог злочиначког подухвата, његових припадника у Београду, укључујући политичаре, као што су и оптужени Слободан Милошевић, чланови Председништва СФРЈ, високо ранжирани официри ЈНА и војске Југославије, као и српског МУП-а. Постојале су такође средишње групе у конкретним подручјима, као што су САО Крајина у Хрватској, укључујући Милана Мартића и Милана Бабића, који су се изјаснили као криви пред овим трибуналом, као и у САО Источној Славонији. Ту је централна група укључивала Горана Хауића, Радована Стојчића, познатијег по надимку Бауа, а у Босни и Херцеговини ту централну групу чинили су, између осталих, Радован Карауић, Момчило Крајишник и Биљана Плавшић, која се такође изјаснила као крива пред овим судом.

Постојали су такође локални елементи удруженог злочиначког подухвата у општинама, укључујући Жељка Ражнатовића, познатијег као Аркан, као и такозване војводе, који су сви били блиски сарадници оптуженог. Ја ћу дати више појединости у вези са овим локалним елементима удруженог злочиначког подухвата касније када се будем бавила одређеним подручјима.

Тужилаштво не сматра нити је нужно у овом предмету да се наведу сви припадници удруженог злочиначког подухвата по имену. Оно што ће докази показати биће да је оптужени

био припадник удруженог злочиначког подухвата да је био довољно повезан и довољно сарађивао са особама, које су починиле злочине, залажући се за заједнички циљ, или да су учествовали у подстицању других починилаца да то чине. До сада је историја дезинтеграције бивше Југославије већ добро позната, и не желим сувише времена да проведем бавећи се тиме. Такође, не желим да говорим појединостима учешћа структура удруженог злочиначког подухвата у ... територија. Уместо у претпретресном поднеску оптужбе, ово се сасвим довољно помиње. Уместо тога сада ћу погледати какви су били циљеви удруженог злочиначког подухвата у вези са одређеним територијама посебно какви су били циљеви оптуженог и како су се развијали током важних политичких догађаја.

Војислав Шешељ није остављао никакву сумњу о томе шта је његов циљ на почетку конфликта. Била је то хомогена Велика Србија. Ми ћемо имати прилику да чујемо и видимо пуно доказа који се на то односе. Шешељ је лично идеју Велике Србије назвао разлог постојања Српске радикалне странке све до данашњег дана. То је његово сведочење у предмету Милошевић на страни 42887. Оптужени је описао у многим својим говорима подручје Велике Србије и ја ћу навести само један. То је говор од 4. августа 1990, и то је доказни предмет 776. Цитирам: "Али их упозоравамо да никада ни по коју цену нећемо дозволити да се та хрватска држава успоставља над српским живљем. Никада нећемо дозволити да се иједна српска територија иједно српско насеље, порушена црква или спаљено село, да се иједна српска масовна гробница, логор, јама, кланица нађу ван граница српске државе". А мало даље, рекао је током истог говора: "Ми увек полазимо од тога да је управо хрватски народ обележио границе српске државе, обележио их је српским масовним гробницама". А потом је, коментаришући победу Фрање Туђмана на недавним изборима у Хрватској, рекао следеће: "Показала је та победа да је огромна већина хрватског народа уз усташки покрет. Као што су Хрвати масовно поздравили и подржали Павлићев режим у току Другог светског рата. Ми немамо никакве илузије о хрватској националној природи. Ми немамо никаквих илузија о њиховим крајњим циљевима и зато са њима нећемо ни преговарати. Јер увек ти преговори и трули компромиси иду на рачун српских националних интереса. Ми око својих територија и око својих гробова немамо ни с ким у овом белом свету да преговарамо".

А сада бих вам показала политичку платформу Српског четничког покрета, то је доказни предмет 2018. У програму Српског четничког покрета из 1990. године између других циљева налазимо под 1. поновно успостављање слободне независне и демократске српске државе на Балкану која ће укључивати цео српски народ и све српске територије, укључујући Републику Србију, српску Македонију, српску Црну Гору, српску Босну, српску Херцеговину, српски Дубровник, српску Лику, српски Кордун, српску Банију, српску Славонију и српску Барању. Готово идентични први циљ формулисан је и у манифесту Српске радикалне странке из фебруара 1991. године, с тим што овде можете наћи као доказни предмет 2019, и овде то можете да нађете као први циљ. У ствари, то је потпуно исти текст осим једне измене на списак територија, сада је такође додата и српска Далмација одмах после српског Дубровника, ту је и српска Далмација.

Председавајући судија: Ако бисте ми дозволили само да нешто кажем о једном тренутку. Почели сте да читате један део овога, а затим сте изоставили два три реда, а затим сте поново прочитали последњих неколико редова. Можда би било добро ако бисте узели неколико одломака текст који читате јер ако би господин Шешељ гледао овај видео он не би могао да прати енглески и ви морате јасно да кажете да су ово издвојени одломци, а не да читате један цео одломак и кад изостављате морате да кажете изоставићу неколико редова, затим ћу наставити. Најбоље би било у ствари да прочитате све како се не би изгубио контакт са овим текстом, уколико господин Шешељ слуша видео пренос.

Тужилаштво: Часни суде, да ли мислите на овај говор који је он одржао или ...

Председавајући судија: Не, не рекли сте ови циљеви које налазите су под 1. поново успостављање слободне независне и демократске државе Србије, затим сте изоставили неколико редова, а то није било сасвим јасно када читате или ако вас неко слуша да два реда нисте прочитали.

Тужилаштво: Да, да хвала часни суде. Хвала, учинићу тако да. У бројним говорима Војислав Шешељ је помињао западне границе српске државе као линију Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица. И сада овде можете да видите мапу, то је доказни предмет 1891, можете да видите црну линију, то је у ствари линија која повезује ова места која сам управо поменула и показује у ствари територију на коју је оптужени мислио када је говорио о Великој Србији са овом западном границом. Оптужени и његови сарадници нису само полагали право на територије у којима су Срби чинили већинско становништво већ такође и на подручја као што су Дубровник и друге локације у Хрватској и Босни и Херцеговини, где су Срби представљали мањину. У том смисли српско страдање у Другом светском рату оптужени и други користили су не само како би улили страх српском становништву већ такође да би се позвали на право на одређене такозване историјске земље. Оптужени је лично током сведочења у случају Милошевић рекао, и ово је транскрипт страна 43275. (преводио напомиње да нема српску верзију), Српска радикална странка је сачинила географску мапу Велике Србије и са те мапе коју смо безброј пута одштампали на корицама, на задњој страни нашег часописа може се рећи да је западна граница Велике Србије на линији Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица. То не укључује само територије на којима су Срби у већини, већ такође укључује многе територије где су Хрвати, Македонци и муслимани већинско становништво. Није случајно што је мапа са линијом Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица врло слична територијама којима је тежио стари српски четнички покрет пре и за време Првог и Другог светског рата“.

Овде можете да видите карту Велике Србије, наша техничка служба је у ствари ту мапу ставила на Тајмсову мапу Балкана и овде можете да видите да је то у ствари иста она која је штампана на задњим корицама часописа Српске радикалне странке “Велика Србија”, и ова карта ће касније бити доказни предмет 2004. Оптужени и његови следбеници видели су себе као наследнике овог старог српског националистичког покрета.

У вези са добровољцима Српске радикалне странке један документ основне војне организације добровољаца Српске радикалне странке, видите овде то је усвојио главни одбор Српске радикалне странке јуна 1991. године. То је доказни предмет 1261. И ја овде помињем само пасус 3, где пише да добровољци Српске радикалне странке настављају часну, патриотску традицију добровољаца и четника из српских ослободилачких буна, устанака и ратова до краја 1918. године, четничке организације од 1902. до 1918. и српских четника у Другом светском рату.

Овај текст се, наравно, наставља даље, Тужилаштво ће предочити доказе укључујући сведочење вештака о томе шта је овај стари покрет представљао. Наиме, да се тежило на агресиони и насилни начин остварењу хомогене српске државе.

Други чланови удруженог злочиначког подухвата нису користили термин Велика Србија. Сведочење сведока показује да је Слободан Милошевић инсистирао да Срби треба да остану у једној држави и изјављивао да је деоба Југославије на неколико држава, што би поделило српски народ и принудило га да живи у одвојеним сувереним државама других народа, нешто што апсолутно није долазило у обзир. Милошевић се изгледа званично ипак залагао за стару Југославију, барем током дела 1991. године. Што се тиче оптуженог Шешеља, савезна Југославија је била је само прелазно решење у борби за конституисање Велике Србије. Међутим, јуна 1991. године, Милошевић и српски и црногорски чланови Председништва СФРЈ тежили су стварању нове српске државе и већ су разговарали о распоређивању ЈНА дуж нових српских граница Југославије, како је Борисав Јовић то формулисао у својој књизи “Последњи дани СФРЈ”. То ће

постати доказни предмет 1869. Он је такође у овој књизи написао: “Тиме што су радили на рушењу и разбијању Југославије Хрватска и Босна саме раде на стварању Велике Србије”.

Дозволите да вам покажем још једну карту, овде имам карту.

Председавајући судија: Госпођо Уерц-Рецлаф покушавам да следим и ваше карте, могу ли вам скренути пажњу на следеће. Изгледа да сте преузели оно што ја лично сматрам лошом навиком Тужилаштва, а то је да користите пројектоване карте. Ако погледате странице 14 и 15 видећете да је реч о истом подручју, једно је пројектована карта, а друга даје стварну слику и то је изузетно тешко да се обаве било каква мерења на карти која је пројектована. Према томе, колико год је то могуће молим вас да нам понудите не пројектоване карте, оне које можемо да гледамо с врха према дну, а нису постављене из било ког угла који онда мења димензије карте. Надам се да схватате шта хоћу да кажем

Госпођа Уерц-Рецлав: Нисам сасвим сигурна.

Тужилаштво: Ако погледате 14 и 15, на 14. добијамо стварну карту, а на другој карти видимо да су све димензије другачије север-југ постаје мањи, исток-запад постаје већи због одређене пројекције, технике пројектовања која је кориштена. На тај начин све карте Босне и Херцеговине почињу да изгледају другачије, на пример наћићете исте две карте раније које су такође пројектоване карте, карте стратешких циљева и врло је тешко упоредити те карте. Ја само желим да вам скренем пажњу на нешто, а не тражим да се одмах тиме позабавите.

Тужилаштво: Да, хвала часни суде на упозорењу.

Председавајући судија: Молим вас наставите.

Тужилаштво: Дакле, ово је карта која је објављена 22. октобра 1991. године у магазину “Епоха” и то је доказни предмет 2880. Ово је карта која се односи на циљане територије за нову Југославију под доминацијом Срба за коју се у то време, у октобру 1991. године, залагало српско руководство око Слободана Милошевића. Ту је и текст ћирилицом, ја вам могу помоћи да бисте се могли оријентисати на овој карти. Ако погледате територију обележену бројем 1, то је САО Крајина. Када погледате број 2, то је Западна Славонија, број 3, је САО Западна Славонија, Барања и Западни Срем. Број 4, је Западна Херцеговина. Број 5, је посавски Коридор. Број 6 је Дубровачка Република. А завојита линија у крајњем западном делу карте то је поново линија Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица. А у овом чланку магазина “Епоха” та се линија назива оптималном западном границом српских земаља. То је у октобру био план удруженог злочиначког подухвата.

Као што се може видети из карата које показују територије Милошевића и ранијих карата Велике Србије реч је о истој, практично идентичним картама и истој територији. Докази ће даље показати да у предметно време припадници удруженог злочиначког подухвата у регионима у Хрватској су у целости били у сагласности са Слободаном Милошевићем као и Војиславом Шешељем. Докази ће показати да је српско руководство у српским аутономним областима у Хрватској и у сарадњи са припадницима удруженог злочиначког подухвата у Београду успоставило политичку, полицијску и војну структуру која се ангажовала у рату за територије како би се створиле западне границе нове државе. Међу онима који су се ангажовали био је оптужени који је био лично присутан на овим територијама од почетка до краја. Он је био присутан 25. јула 1990. године на окупљању Срба близу Книна када су Милан Бабић и друге вође крајинске СДС-а успоставили Српску скупштину, српско национално веће и донели декларацију о суверенитету и аутономији српског народа у Хрватској. Војислав Шешељ је био присутан током првих жестоких сукоба на Плитвицама у САО Крајини, 31. марта 1991. године. Шешељевци су у насељу у Боровом Селу 2. маја 1991. године у Источној Славонији. Оптужени је био присутан у Вуковару пре него што је пао у руке српских снага и такође је био присутан и у Вођину Западно-

ној Славонији. Докази ће показати да је био у константном контакту са руководством хрватских Срба у све три српске аутономне области. Оптужени је чак и подржавао Милана Бабића до краја 1991. године у његовом супротстављању Венсовом плану. Али, касније, господин Шешељ се поклатио пред већом силом то јест Слободаном Милошевићем.

Дозволите да се укратко позабавим војним руководством које је учествовало у удруженом злочиначком подухвату. Тужилаштво ће понудити писмене доказе, исказе сведока да војска, наиме генерали ЈНА у Главном штабу ЈНА на почетку распада бивше Југославије нису били за стварање нове српске државе, већ су се залагали за наставак старе Југославије. Међутим, у јулу 1991. године, са одласком Словеније генерали под притиском Милошевића и српских и црногорских чланова Председништва одустали су од идеје јединствене унитарне Југославије и пребацили главнину снага на будуће границе нове државе под српском доминацијом дуж линија које су раније показане. Када је српско и црногорско руководство 1. октобра 1991. године преузело Председништво СФРЈ, а према томе и врховну команду над ЈНА, ЈНА је отворено стала на страну српског руководства. У извештају од 1. октобра 1991. године, а то је доказни предмет 3009, упозорили су хрватску владу и остале органе да ће се сада осветити за било коју хрватску војну акцију. У догађајима од 1. октобра 1991. године, открило се колика је била сарадња унутар удруженог злочиначког подухвата. Наиме, тог дана српско руководство и руководство ЈНА је предузело акције, а црногорско руководство је деловало у координацији и мобилисало јединицу специјалне полиције за напад на Дубровник који је почео наредног дана. Позивам вас да погледате на кратко наређење од 1. октобра 1991. године, то је доказни предмет 3008, којим је Момир Булатовић у ствари мобилисао полицију за напад на Дубровник. И Српска радикална странка у Београду је такође деловала и овде видите њену одлуку од 1. октобра 1991. године, одлука Српске радикалне странке и кризног штаба Српске радикалне странке. То је доказни предмет 1959, и записник тог састанка кризног штаба у којем се каже у складу са предлозима војводе Војислава Шешеља и господина Љубише Петковића, а у складу са тренутном политичком ситуацијом у земљи одлучено је да се промени име кризног штаба Српске радикалне странке у ратни штаб Српске радикалне странке. (преводиоци напомињу да немају оригинални документ)

Председавајући судија: Само тренутак, госпођо Уерц-Рецлаф ово није друга страница документа који смо видели раније који је био потпуно нечитак, ви сте рекли 3008 наређење којим је господин Булатовић мобилисао полицијске снаге...

Тужилаштво: Да.

Председавајући судија: Онај претходни не знам шта је.

Тужилаштво: Извињавам се часни суде, то је наређење од 1. октобра 1991. године и овде видите под бројем 1.

Председавајући судија: Да, ако би се то могло показати на нашим екрану.

Тужилаштво: Да, видите под бројем 1, реч је о мобилизацији, а у параграфу 2.

Председавајући судија: Ако бисте само могли да нам дате мало времена прешли сте са 1 на 2, дајте нам мало времена да видимо о чему је реч.

Тужилаштво: Извињавам се.

Председавајући судија: Да 1 и 2 молим вас.

Тужилаштво: Да, мислим да је најбоље тако. Видите, овде је реч о мобилизацији специјалне полиције, а под 2 се помиње Дубровник.

Председавајући судија: Видимо на дну да је то потписао господин Булатовић.

Тужилаштво: Да, господин Булатовић.

Председавајући судија: Да, хвала вам.

Тужилаштво: Можда поново да погледамо друго наређење, ако то можете да видите, можемо такође то да повећамо у целини није тешко читати, то је у ствари записник који је водио секретар Српске радикалне странке и овде видимо у параграфу 1 да се помиње да ће сада то бити...

Председавајући судија: Да то смо могли да прочитамо, то сте и ви прочитали тако да смо могли то да пратимо. Изволите наставите.

Тужилаштво: Хвала. Докази ће показати да су у то време дакле, 1. октобра 1991. године, Војислав Шешељ и његови сарадници у Српској радикалној странци и СЧП-у сарађивали са ЈНА и руководством региона у регрутовању, пребацивању и ангажовању добровољаца на линијама фронта, а посебно у односу на Вуковар и Дубровник. Да ли су циљеви удруженог злочинског подухвата у односу на српске територије у Хрватској остварени, нажалост јесу. Чућемо сведоке укључујући и вештака о демографским променама у српским аутономним областима у Хрватској, након којих су својатана подручја практично остала без несрба а посебно Хрвата. Западне границе дуж линије Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица нису у целости остварене с обзиром на отпор хрватских снага. Али, готово да су остварене. Сам Шешељ је 6. марта 1992. године, у интервјуу на телевизији у Београду рекао, а то је доказни предмет 1849, следеће: "Ја сматрам да нисмо успели да остваримо ону идеалну нашу западну границу Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица. Нисмо успели Карлобаг, али негде у околини бившег Маслиничког моста а то је неколико километара удаљено од Карлобага. Нисмо успели Огулин али смо близу Огулина. Нисмо успели Карловац али држимо предграђе Карловца. Нисмо успели Вировитицу али држимо предграђе Пакраца, један део Пакраца и делове западне Славоније".

И дозволите да вам сада покажем карту, званичну карту Републике Српске Крајине то је доказни предмет 2829, мало је тешко видети али ако следите ову смеђкасту линију видећете.

Председавајући судија: Можете ли нам речи који је то број у свежњу.

Тужилаштво: То је документ 2829, а мислите на свежањ извињавам се. То је број 10, а пошто ту има доста текста превод је 10а. Ви овде можете да видите означено оно што је остварено у односу на српске аутономне области источну Славонију, западну Славонију и САО Крајину. До краја 1991. године, с обзиром на војну и политичку ситуацију на терену удружени злочински подухват се сада усредсредило на Босну и Херцеговину. На конференцију коју је организовало крње Председништво у Београду 3. јануара 1992. године са представницима руководства српских аутономних области у Хрватској, босанских Срба и припадника чланова Српске радикалне странке као и других странака, развијена је делимично ревидирана карта циљаних подручја. И то је карта која је у ствари објављена у магазину "Епоха" 7. маја 1992. године, и то ће бити доказни предмет 1879. Ако погледате светлоплаве територије, то су у ствари територије за које су се залагали у то време, а можете видети да Дубровачке Републике ту више нема, она више није светлоплава, такође западна Славонија сада је такође тамноплава више се не сматра делом тог плана. Желим да вам скренем пажњу на једну ствар, наћићете реч Крајина неколико пута на карти,

Председавајући судија: Да ли можемо мало да повећамо тако да они који гледају овај видеоснимак имају могућност да то боље виде.

Тужилаштво: Да, видите Крајина овде означена где је маркер то је бивша САО Крајина која је у то време већ постала РСК, на врху ћете наћи такође Крајину то се односи на источну Славонију, Барању и западни Срем. И молим вас немојте то да помешате са аутономном регијом Крајина, то је у Босни. Оно што можете да видите овде је посавски коридор који се овде назива Семберија, такође можете да видите да он повезује територије у Босни и Хрватској са Ср-

бијом. То је све што сам желела да кажем у овој фази. Овом ћемо се картом бавити током суђења.

Скупштина босанских Срба прогласила је 9. јануара 1992. године, Српску Републику Босну и Херцеговину. У вези са њеним територијама изјављено је да оне укључују подручја где је српски народ у мањини због геноцида који је извршен над њим у Другом светском рату, а то ће бити доказни предмет 3012. Дозволите ми да вас подсетим да је то терминологија која је врло слична оној коју је користио Шешељ када је говорио о српским гробовима који означавају границе Велике Србије. Докази ће показати да током периода који се односи на оптужницу Шешељ и руководство босанских Срба су се залагали у суштини за исте циљеве у односу на Босну и Херцеговину. Шешељ је имао контакте са руководством босанских Срба током целог периода који се односи на оптужницу и чак их је подржавао 1993. године у њиховим супротстављању Милошевићу у односу на Венс-Овенов план. Овде желим да вам наведем један пример, а то је доказни предмет 2029, то је говор који је господин Шешељ имао 11. марта 1993. године: “Ми сматрамо да нико у име српског народа нема право да прихвати ултиматум Венса и Овена по питању унутрашњих граница на подручју бивше Босне и Херцеговине. Посебно сматрамо да нико у име српског народа нема право да преда Хрватима и муслиманима или УНПРОФОР-у или било којој трећој страни коридор између босанске Крајине и Семберије. Српска радикална странка истрајава на свом ставу да једино правично и стабилно разграничење на подручју бивше Босне и Херцеговине може бити на линији достигнутих фронта”.

По овом питању оптужени се најзад разишао и са Слободаном Милошевићем, барем привремено, и стога је Тужилаштво ограничило ову оптужницу на временски период од 1. августа 1991. до септембра 1993. године.

Сада бих се вратила на 1992. годину, 12. маја 1992. године, током 16. седнице српске Скупштине, Радован Карауић објавио је шест стратешких циљева босанских Срба. Међутим, ових шест стратешких циљева нису установљени у то време. Маја 1992. године, они су у ствари већ били безобзирно реализовани у неколико општина и то су урадиле снаге које су укључивале добровољце Српске радикалне странке и СЧП-а и то у Босанском Шамцу, Бијељини, Брчком и Зворнику. А шта су били ти циљеви. Сада ћу вам показати доказни предмет 74, то је текст ових циљева (преводиоци напомињу да немају оригиналну верзију) успоставити државне границе које одвајају српски народ од две друге етничке заједнице. Затим, успоставити коридор између Семберије и Крајине. Под 3, успоставити коридор у долини реке Дрине што ће рећи елиминисати Дрину као границу која раздваја српске државе. Успоставити границу на рекама Уни и Неретви. Под 5, поделити град Сарајево на српски и муслимански део и успоставити ефикасне државне власти у оба дела, и под 6, обезбедити да Република Српска има излаз на море.

Председавајући судија: Само тренутак, видим по овоме што сте нам управо приказали на екрану да је то потписао господин Крајишник, председник Скупштине. Раније сте казали “српска Скупштина”. Можете ли, молим вас, увек јасно да напоменете о којој скупштини говорите, српска скупштина могла би да буде и Скупштина Републике Србије, а на основу овога што видим чини се да то можда није Скупштина Републике Србије. У овом случају хоћете ли молим вас увек да се врло јасно изразите када су овакве ствари у питању.

Тужилаштво: Да, да наравно, то је српска Скупштина босанских Срба. Током истог заседања, 12. маја 1992. године, Карауић је поменуо у вези са првим од ових циљева да то подразумева одвајање од оних који су наши непријатељи и који су искористили сваку прилику нарочито у овом веку да нас нападну и који ће наставити са таквом праксом уколико останемо заједно у истој држави. А када је реч о другом циљу Карауић је поменуо да је други стратешки циљ коридор између Семберије и Крајине, да је то од највеће стратешке важности за српски народ, јер интегрише српске земље. Савез српских држава није остварив уколико не обезбедимо овај коридор.

Часни суде, ја сада имам карту за коју сте рекли да би требало да је поново узмемо у обзир. Ја сам планирала да је прикажем сада, то не могу да променим, тако да ево у ствари на тој мапи је показано који су то циљеви о којима је Карауић говорио. Та мапа је доказни предмет 3007, а та седница Скупштине коју сам поменула је доказни предмет 241. А шта се спремало не-србима у Босни и Херцеговини сасвим је јасно било речено и то су учинили чланови удруженог злочиначког подухвата. На седници Скупштине Босне и Херцеговине, сада под тим подразумева-вам званичну Скупштину Босне и Херцеговине, на заседању одржаном 15. октобра 1991. године, Скупштина се између осталог бавила платформом везаном за позицију Босне и Херцеговине у будућој Југославији. Радован Карауић је рекао следеће, он је упозорио муслимане да ако буду и даље истрајавали у својим тежњама ка независности он је рекао “ово је пут којим желите да иде Босна и Херцеговина, то је пут у пакао и патњу којим су већ отишле Словенија и Хрватска. Не-мојте мислити да нећете одвести Босну и Херцеговину у пакао, а муслимански народ можда и у могуће истребљење”. А сада ми дозволите да цитирам нешто што је Шешељ написао у вези са несрбима, овде имам пред собом документ 1261, то је у ствари одломак из његове књиге “Фили-пике четничког војводе” – Војислав Шешељ у објективу Синише Аксентијевића”, а то се односи на поглавље под насловом питање третмана несрба приликом уједињења, наслов је шиити, али ја сам само то издвојила, оптужени је рекао следеће у вези са неспрским становништвом у новој држави: “Реч је о неизбежном формирању грађанске државе. Дакле, државе Срба као и равно-правних, лојалност се подразумева, грађана припадника других нација и националних мањина и етничких група. Ако би се формирала таква држава у њој друге нације, националне мањине и етничке групе не би смеле да прелазе 8 одсто укупног становништва, нити би у било ком већем, насељеном месту, региону, административној јединици могли пречи поменути проценат, нити би могла постојати могућност да се наталитетом овај проценат измени”. Тај текст је, наравно, много сложенији али ја само могу да цитирам ово због разлога ограниченог времена. Наравно, због оваквог гледишта пресељење великог броја несрба било је неопходно. Етничке поделе на терену које су захтевали Карауић и Шешељ подразумевале су протеривање несрба са територи-ја на које се полагало право и то чак на територијама где су Срби доминирали, насеља Срба и муслимана требало је избрисати, и да се несрби протерају како би се створила хомогена тери-торија.

Ја бих желела на тренутак да вам покажем две карте о којима ће наш вештак др Табо касније више говорити, прва је у ствари карта која приказује Босну и Херцеговину и већинско ста-новништво. И као што можете да видите то је једна шарена слика са разним општинама, засни-ва се на попису становништва из 1991. године, и нарочито можете да видите посавски коридор при врху, ево да покажемо то. Он је у ствари делимично насељен Хрватима, делимично је ме-шано становништво дакле, то је прилично мешовита територија када је реч о становништву. А сада ћу вам показати једну каснију карту, о којој ће такође вештак говорити. Овде можете да ви-дите последице сукоба, у ствари постоје конкретне врло јасно раздвојене територије са етнич-ким линијама. Српске снаге које су спроводиле план у Босни и Херцеговини и Хрватској биле су у суштини исте на свим територијама са мањим разликама услед околности на терену. А исти је случај у суштини био и са злочинима, и они су суштински били исти. Наши докази показу-ван сваке сумње да догађаји у општинама, градовима и селима нису били насумични или спон-тани поступци неколико појединаца већ су били последица политике коју су спроводили оптужени и други, а коју су остваривале снаге које су биле под њиховом контролом или њиховим утицајем.

Сада бих се окренула на злочине који су почињени у неким конкретним градовима и општинама. На самом почетку рекла бих следеће. Много предмета је вођено и закључено пред овим судом где су ови злочини били предмет детаљне пажње. Сведоци, углавном жртве ових злочина, описали су своје патње и страдања до ситних појединости. У овом предмету нема по-требе да чујемо много доказа о бази злочина. Одређени догађаји, као што су убиство мушкара-

ца у болници у Вуковару, злостављања и убиства у логорима у Босни и Херцеговини у међувремену су постали општепознати или барем пресуђене чињенице. У овом суђењу Тужилаштво ће стога предочити само доказе о бази злочина у писаном облику. У фокусу овог предмета биће докази који се односе на структуре које су коришћене да би се починили злочини на које се оптужба односи.

Сада бих се, пре свега, осврнула на догађаје у Вуковару. Овде ћу вам показати једну карту Вуковара то је доказни предмет 3127, а карта приказује у суштини места о којима ћете чути од сведока, то су болница у Вуковару, "Велепромет" некадашње пољопривредно добро, затим касарна ЈНА и у дну Овчара.

Председавајући судија: Пре него што наставите можете ли да нам кажете колико је вама још времена потребно јер морам да размишљам и о паузи.

Тужилаштво: Па ја сам у суштини већ прешла више него пола, али...

Председавајући судија: Онда бих предложио да сада направимо паузу, и да наставимо у 13 сати и пет минута, а онда ћемо имати још 40 минута у овом преподневном заседању.

Тужилаштво: Да часни суде

Председавајући судија: Сада ћемо направити паузу до 13 сати и пет минута.

Пауза.

Устаните молим.

Председавајући судија: Госпођо Уерц-Рецлаф изволите наставите.

Тужилаштво: Хвала часни суде. Пре паузе смо видели карту Вуковара са одређеним местима која су назначена, то је карта 19 у регистратору, 18. новембра 1991. године Вуковар је пао у руке српских снага. Један старији човек и његова жена, плашећи се најгорег, отишли су у болницу да нађу заштиту. Наредног дана мушкарци несрби су одведени, претили су им и псовали их успут и они су на крају стигли на пољопривредно добро Овчара. Тамо су их војници тукли и изложили свим врстама окрутности. Неки су убијени одмах тамо у хангару или испред хангара. Старији човек, који ће бити сведок заједно са још неколико људи преживео је јер је познавао једног од војника лично и тај војник му је спасио живот. Осталих приближно 260 мушкараца и неколико жена убијени су и закопани у масовну гробницу. Какве везе има овај догађај са оптуженим Шешељем. Тужилаштво ће понудити писмене и усмене доказе да је 1991. године оптужени одлучио да Српска радикална странка треба да пошаље што је могуће више добровољаца у Вуковар. Добровољци Српске радикалне странке и Српског четничког покрета послати у Вуковар били су под командом Милана Ланчужанина званог Камени, команданта одреда Лева суподерица и били су потчињени територијалној одбрани ЈНА. Овде ћете видети један документ, то је доказни предмет 1415, то је писмо начелника штаба, ратног штаба Српске радикалне странке од 9. новембра 1991. године.

Председавајући судија: Мени је то још увек нечитко, да ли је у питању мој екран или је тако за све.

Тужилаштво: У ствари је јако лоша копија, можда бисмо могли мало да осветлимо.

Председавајући судија: Ако не гледам преко видеа или гледам преко електронске суднице онда ми је јасније. У исто време, питам се шта ће добити оптужени, према томе ја ћу наставити да гледам видео да би се побринуо тако што ћемо повећати или смањити и омогућити

да и они који следе овај поступак могу то да прате на видео снимку. Дакле, нећу користити електронску судницу која нам је на располагању овде. Ја ћу се сада вратити на видео-снимак.

Тужилаштво: Видите овде да је то од ратног штаба Српске радикалне странке.

Председавајући судија: Ако погледате на екрану, онда ће то бити и на видео-снимку да ли можемо сада да погледамо документ уз помоћ техничара.

Тужилаштво: Па ту је налази се ту.

Председавајући судија: Ако користимо видео канал да ли би се то могло приближити тако да можемо да читамо релевантни део.

Тужилаштво: Видите главни текст не видимо, сада заглавље али се види да је ту од ратног штаба Српске радикалне странке и да то упућује командант одреда Лева суподерица и помиње се потчињавање добровољаца вуковарској територијалној одбрани, и то се помиње у првом параграфу. Ја се овде конкретно позивам на први и други параграф, ту се помињу и други чланови Српске радикалне странке, затим помиње се Слободан Катић као командант и такође у другом параграфу се помиње Бранислав Вакић из Ниша који је такође постављен за командира. Не желим да улазимо у детаље овог документа

Председавајући судија: Претпостављам да ће се то онда увести касније у спис па ћемо онда имати обе верзије и то читке за свакога.

Тужилаштво: Тако је. Тужилаштво ће понудити исказе војника који се односе на координацију са Каменим као командирима територијалне одбране ЈНА гардијске бригаде у Вуковару. Сам оптужени је рекао на ТВ Бенковац, 23. новембра 1991. године, и то ће бити доказни предмет 734, да је Камени наш главни командант у Вуковару, планира своје акције са мајором војске увече и извршава их наредног дана. Војска нема довољно људства да иде околу и заузима сваку кућу због дезертирања. И то је оно што раде наши људи. (Преводиоци напомињу да немају оригинал текста.) Неколико дана пре масакра на Овчари оптужени је дошао у Вуковар како би посетио добровољце и подстакao њихов морал. Учествовао је на састанку са командантима територијалне одбране ЈНА. Током његове посете Вуковару оптужени је рекао следеће: "Сви смо ми једна војска. Овај рат је велики тест за Србе, они који прођу тај тест постаће победници. Дезертери не могу проћи некажњени. Ниједан усташа не сме напустити Вуковар жив". (Преводиоци напомињу да немају оригинал текста).

Војници су радили оно што је Шешељ од њих радио. Када су српске снаге заузеле град, српске снаге су убиле стотине Хрвата. Међу онима који су починили убиства на Овчари и на другим местима у Вуковару били су добровољци СРС-СЧП којима је командовао Камени. Дозволите да вам покажем фотографију, то је доказни предмет 2242, на којој се види оптужени у уништеном Вуковару и са његове леве стране човек који носи капу, то је Камени, командант одреда Лева суподерица Ланчужанин. Чућемо од сведока који су били присутни у болници у Вуковару у касарни Вуковару и на Овчари да су добровољци СРС-СЧП које је водио Камени желели да се освете на онима који су одведени из болнице Вуковар. Докази ће показати да су многи добровољци СРС-СЧП учествовали у масовним убиствима на Овчари. Чућемо од многих сведока да је човек са надимком Камени био блиски сарадник са оптуженим. Он је имао директан приступ оптуженом и њему је лично рапортирао. Камени је недавно осуђен и кажњен казном затвора од 20 година у Београду за његово учешће у зверствима која су почињена на пољопривредном добру Овчара.

Сада ћу вам показати једну другу фотографију Каменог овде, под бројем 8, видите човека који има надимак Камени. Показаћу вам још једну фотографију која показује између осталог Бранислава Вакића који се такође помиње у наређењу које сте раније видели. Ту је један знак питања поред имена Вакић, то је из раније фазе, видећете сведоке који јасно идентификују ову

особу. Оптужени је 13. маја 1993. године промовисао, унапредио Каменог и Вакића у чин четничког војводе за достигнућа у вуковарској кампањи и на другим местима. И у ствари фотографије које сте видели су са те церемоније када су они проглашени војводама. Ја ћу вам показати документ који сам раније поменула, а то је наређење о промоцији број 124 и то можете да видите овде у заглављу да је то наређење 124. Ако погледате тачку 3, видећете да је Бранислав Вакић унапређен, називају га четнички мајор у овом параграфу и каже се у априлу 1991. године био је у Боровом Селу. Учествовао је у ослобађању Вуковара као заменик команданта Лева суподерице добровољачке јединице Лева суподерица. Такође је командовао јединицом српских четника у српској Херцеговини у мају, јуну 1990. и ту се такође помиње много места, међу којима Мостар. А под бројем 10 видите опис Милана Ланчужанина Каменог и желим само да скренем вашу пажњу на то да се он помиње као најбољи од најбољих. Одличан командант, командир одреда Лева суподерица. Оно што наређење не каже а што ће докази показати је да кад год су та двојица војвода били активни на терену убијани су несрби. Ова двојица нису једини починиоци злочина против човечности које је оптужени промовисао. И то овом приликом, 13. маја 1993, и до тога ћу доћи касније, Топола један други добровољац СРС-СЧП његов надимак је био Топола, такође је био присутан на пољопривредном добру Овчара. Он је убијао Хрвате и на другим местима у Вуковару укључујући Велепроммет, касарну ЈНА коју су српске снаге користиле као заточнички објекат за Хрвате и друге несрбе. Након пада Вуковара, Топола и неки други добровољци су одвели заточенике из просторије где су били затворени и убили их. То је друга одвојена тачка оптужнице која се односи на Вуковар. Докази ће показати да је Шешељ био обавештен о злочинима које је починио Топола и када је био обавештен он је једноставно рекао "шта могу да урадим, разоружајте човека и пошаљите га куће уморан је". Оптужени и његови сарадници нису поднели извештаје о овим злочинима српским властима у Београду. Уместо тога касније су послали Тополу као добровољца у Босну и Херцеговину где је он поново починио тешке злочине у односу на несрпско становништво.

Дозволите да се сада на кратко осврнем на западну Славонију и посебно Воћин, у општини Подравска Слатина. То је карта 2 у регистратору и желим само да вам покажем где се налази Подравска Слатина и као што видите то је источно од Вировитице. Ако погледате ову карту очигледно је да ако су Шешељ и остали припадници удруженог злочиначког подухвата желели да успоставе границу Велике Србије дуж линије Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица, морали су да контролишу општину Подравска Слатина. Ако су желели хомогену Велику Србију требало им је да протерају хрватско становништво које је бројало око 1500 становника у Воћину. И то је оно што су заиста и учинили од августа до децембра 1991. године, када су српске снаге контролисале Воћин. Шта повезује оптуженог са овим догађајима. ЈНА нити је имала људство да ангажује своје јединице у овом делу Западне Славоније нити је то желела. Докази ће показати да и други чланови удруженог злочиначког подухвата, посебно Слободан Милошевић, нису посвећивали много пажње Западној Славонији. То је био оптужени који је био посебно заинтересован за заузимање ове територије. Током јесени 1991, Српска радикална странка је послала стотине и стотине добровољаца у Западну Славонију, и да они нису доведени у Западну Славонију да их Шешељ није довео у Западну Славонију и да они нису терорисали несрпско становништво у том случају и патње и Срба и Хрвата би се избегле. Тужилаштво неће изводити никакве доказе о бази злочина, али ће показати, у односу на ово конкретно место, колико су ефикасно координирали Српска радикална странка и територијална одбрана у Западној Славонији и на другим местима. Показаћу вам четири документа један за другим. Прво је захтев територијалне одбране Западне Славоније од 12. октобра 1991. године, којим се тражи од седишта Српске радикалне странке у Београду да обезбеди добровољце. Следећи документ је у ствари реакција Српске радикалне странке, ратног штаба Српске радикалне странке од 16. октобра којом се одобрава слање добровољаца, али се траже одређене техничке инструкције. Пита се у вези са одређеним техничким питањима када је реч о смештају трупа и сличним стварима. Сле-

дећи документ, заборавила сам да кажем, ово је у ствари доказни предмет 1413. Следећи документ је доказ 1414, то је поново писмо територијалне одбране Западне Славоније упућено Српској радикалној странци од 19. октобра 1991. године. И ту се баве тим конкретним техничким питањима која су покренута. А неколико дана касније добровољци су упућени са својим командантом из Српске радикалне странке и СЧП и ја вам овде показујем, показашу вам следећи документ. То је доказни предмет 2144, то је одобрење од 24. октобра 1991. године Зоран Ранкић, заменик начелника ратног штаба Српске радикалне странке обавештава штаб Територијалне одбране Подравске слатине да је Радован Новачић овлаштен у име добровољачких јединица Српске радикалне странке да са њима координира рад. Овај документ показује да су у року од две недеље добровољци укључујући њиховог команданта упућени на захтев Територијалне одбране. Ово је само један пример како су седиште Српске радикалне странке, ЈНА и локалне власти сарађивали током целог сукоба у Хрватској и Босни и Херцеговини. У том контексту дозволите да вас поново упутим на основну војну организацију добровољаца Српске радикалне странке. Већ сам вам показала овај документ, укратко и то је доказни предмет 1261, и желела бих да скренем вашу пажњу на правило број 7, у којем се каже – добровољци Српске радикалне странке учествују у борбама и другим борбеним активностима независно или као део одговарајуће јединице југословенске Војске, војске Републике Српске или војске Српске Крајине у складу са плановима које су направили команданти горепоменутих војски. Добровољачке јединице учествују у овим војскама само у целини и под командом команданта добровољаца, изузеци су могући ако се са њима договори. У вези са тим, командант добровољаца се са пуним овлашћењима и одговорношћу делегира у конкретну команду да координира могућности, захтеве, коришћење и безбедност добровољачких јединица.

А сада пређимо на пасус 11 где је описна на следећи начин хијерархијска командна структура Српске радикалне странке. Команда добровољаца Српске радикалне странке организују се као орган за руковођење свим снагама добровољаца, њиховим јединицама и њиховим борбеним дејствима. Формирају се аналогно руководећој структури органа странке – Отаубинска команда, команде војних подручја и команде јединица. Ја сам вам рекла на почетку да је Војислав Шешељ у ствари био на челу отаубинске команде. Сведоци ће нам речи да је у неким тренуцима Српска радикална странка пребацивала добровољце из своје странке и друге добровољце заједно на линије фронта. За локално становништво ти добровољци су били исти, њихово присуство стварало је атмосферу страха због пљачки, претњи, малтретирања и убистава цивила. А оно што је важно јесте да су се они сви сматрали четницима и повезивали себе са циљем стварања Велике Србије што је био и циљ оптуженог. Још једном када је реч о Воћину, новембра 1991. године оптужени је посетио Воћин и обишао своје добровољце. Чућемо од локалних сведока да су после сусрета са Шешељем добровољци постали агресивнији и да је дошло до наглог пораста у броју злочина који су почињени над хрватским цивилима.

Уопштено говорећи, добровољци Српске радикалне странке и СЧП били су опште познати по својој суровости и безобзирности. Тужилаштво ће предочити бројна документа везана за војску, полицију и из невладиних организација који показују да лоша репутација добровољаца Српске радикалне странке и СЧП није била заснована на митовима већ на чињеницама. Ја ћу вам навести један пример из Хрватске а то је писмо од Хелсинки Воча, од 21. јануара 1992. године, то је доказни предмет број 1418, и само бих желела да вам скренем пажњу на страну 2, пасус 3, где пише следеће: "Српска влада је гледала кроз прсте а у неким случајевима и подржала формирање барем три паравојне групе у Србији које делују у Хрватској. Како се чини најсуровија од ових група предвођена је од стране Војислава Шешеља вође Српске радикалне странке и Српског четничког покрета. Шешељева група паравојних бораца назива се четници и они делују широм Хрватске. Друге две групе које се помињу у овом писму су у ствари Арканови људи и група Мирка Јовића која се обично назива Бели орлови".

А сада један пример за Босну и Херцеговину. То је доказни предмет 1339, то је извештај који је сачинио главни штаб ВРС 28. јула 1992. под насловом информација о паравојним формацијама на подручју српске Републике БиХ. И ту пише следеће цитирам: "Састављене су у већини од лица ниских моралних квалитета, а у доста примера од лица која су раније била прекршајно и кривично гоњена и судски кажњавана због кривичних дела убистава, разбојништва, пљачки и слично. Чести су примери да се у тим јединицама налазе и патолошки случајеви које је ратно стање и стање општег безвлашћа избацило на површину. Код многих формација тог типа изражена је мржња према несрпском народу и слободно се може оценити да су носиоци геноцидности у српском народу. Мотив за огромну већину паравојски је ратни профит и пљачка, осим за врло мали број часних изузетака који знају и прихватају циљеве борбе српског народа". И још један цитат: "Врло честа повезаност паравојски са корумпираним руководством и деловима руководства такође је оно што је било заједничка особина јер они често нису учествовали у директној борби већ се крећу иза регуларних јединица Војске Републике Српске БиХ при чему пљачкају, пале имовину и убијају недужно становништво. У овом извештају идентификују се по имену многе од ових група једна од поменутих јесу Шешељевици или Шешељеви људи, што је термин који је често коришћен за добровољце Српске радикалне странке и СЧП. Тужилаштво ће приказати доказе који показују да је оптужени Шешељ био добро упознат са врстом људи која се прикључивала редовима добровољаца Српске радикалне странке и СЧП-а и другим добровољцима и да је помагао у њиховом пребацивању у области Хрватске и Босне и Херцеговине. И чланови Српске радикалне странке и локални руководиоци обавештавали су оптуженог и његове сараднике у њиховој канцеларији Српске радикалне странке у Београду о недисциплинованом и суровом понашању добровољаца на терену. Они који су достављали такве информације наилазили су на равнодушне или чак непријатељске реакције. Оптужени је био сасвим добро упознат са догађајима на фронту јер су га чланови његовог тима у подручјима на терену и у Београду стално обавештавали о томе. Током бројних посета фронтима, како у Хрватској тако и у Босни и Херцеговини, оптужени је лично својим очима могао да види разарања која су српске војске нанеле хрватским и муслиманским насељима. Као политичар високог ранга и члан српског парламента оптужени је, наравно, имао разне начине да добије информације. Не заборавимо велики део информација о војним операцијама и злочинима био је објављен у јавности.

Сада бих се осврнула на догађаје у Босни и Херцеговини. А поготову на Босански Шамац, Бијељину и Брчко. Већ сам поменула говор Радована Карауића одржан 12. маја 1992. године у коме је нагласио суштински значај да се коридор држи под контролом. Српско руководство у Србији и РСК-у било је подједнако свесно значаја посавског коридора као живе куцавице и везе са мајком Србијом. Стога су припадници удруженог злочиначког подухвата са свих територија, из свих установа, били укључени у планирање чињење и реализацију војних операција у коридору укључујући оптуженог Шешеља и ја само желим овде да вам укажем на мапу број 2 у овом регистратору где можете видети да се Босански Шамац, Брчко и Бијељина налазе на том коридору, а такође можете ту да видите да је Зворник такође био веома важан за коридор као и за циљ повезан са реком Дрином. У босанском Шамцу већинско становништво било је хрватске народности, Брчко је имало муслиманску већину, а у Бијељини већина су били Срби. Међутим, на сва три места десиле су се исте ствари од априла 1992. године па надаље, несрби су претеривани силом из ових општина. Тужилаштво неће саслушати сведоке који ће сведочити о доказима о бази злочина али бавиће се овим догађајима у неким општим цртама и сведочења ће показати да је напад на несрпско становништво у Босни и Херцеговини започео у Бијељини и да то представља образац који се касније понављао широм Босне и Херцеговине. У ове три општине локалне власти као и руководство босанских Срба тражили су од Српске радикалне странке да пошаље добровољце у ове општине и заиста добровољци Српске радикалне странке су дошли и учествовали у првим нападима на овим местима, као и у злочинима који су уследили. У

Босански Шамац ратни штаб Српске радикалне странке послао је добровољце које је предводио Срећко Радовановић Дебели, сада можете да га видите на фотографији, што је доказни предмет број 3017. Он је ту са десне стране. А у Брчком и Бијељини Мирко Благојевић био је задужен за добровољце Српске радикалне странке, СЧП-а. Овде можете њега да видите, то је човек са типичном српском шубаром и кокардом. Добровољци Српске радикалне странке борили су се заједно са јединицама ЈНА, Територијалном одбраном босанских Срба и припадницима српског МУП-а и Аркановим Тигровима. Тужилаштво ће поновити доказе који показују да је оптужени био обавештен о догађајима који су укључивали насиље у поменутиим општинама, али је ипак унапредио ову двојицу Српске радикалне странке командира у војводе и то је исто оно наређење о унапређењу које сте раније већ видели. Овде је то господин Дебели, Дебели је овде под бројем 15, а Срећко Радовановић помиње се такође, он се помиње као четнички пуковник који је организовао и обучавао четничке јединице, помиње се такође као неко ко је био учесник у Хрватској од априла 1992. године, а потом у Босни, између осталог и у Босанском Шамцу и у Брчком, та се места помињу, а под бројем 2 на том истом списку је Мирко Благојевић, који се помиње у вези са целом Семберијом, а посебно са Бијељином, Зворником и Брчком. Када је реч о Зворнику већ сам вам показала где се Зворник налази и колико је важан он био за оба циља везана за коридор и трећи циљ који се односи на реку Дрину. Догађаји у овој општини илуструју на најшокантнији начин образац који је примењиван широм Босне и Херцеговине. Како би обезбедили чврсту контролу над Зворником припадници удруженог злочинског подухвата морали су да протерају посебно муслиманско становништво које је чинило 59 одсто становништва у Зворнику 1991. године. До марта 1992. године босански Срби су успоставили своје сопствене полицијске снаге у Зворнику, прогласили су Зворник српском општином и припремали су се да нападну Зворник. Од априла српске снаге нападе су муслимане и Хрвате који су живели у градовима, селима и мањим насељима која су била без одбране и нису била војни циљеви. Муслимани и Хрвати су малтретирани и убијани током тог напада, а још више током кампање прогона која је уследила после тога. Несрпско становништво, поготово мушкараци били су хапшени и одвођени у разна места где су били заточени. Услови у тим затворима били су страшни, многи од затвореника били су премлаћивани, мучени и убијани. Такође су били принуђени да раде. На хиљаде несрба, углавном муслимана, протерани су из ове општине. Њихови домови су опљачкани и уништени, као и њихови верски и културни споменици. И ево сада имате мапу града Зворника са овим објектима који су служили за држање заточеника, то можете да видите на карти број 22. коју имате у регистратору са картама, тамо можете боље да видите фотографије.

Тужилаштво ће понудити доказе о масакру 88 муслиманских мушкараца у дому културе Дрињача између 30. и 31. маја 1992. године, убиству 150 мушкараца у Техничкој школи у Каракају, између 7. и 9. јуна, и масакру 150 муслиманских мушкараца у Гериној клиници између 7. и 9. јуна, као и убиству више од 40 несрпских затвореника између 1. и 26. јуна у дому културе у Челопеку. Ове цифре саме по себи јасно показују изузетну окрутност којој је било изложено несрпско становништво у овој општини. Зашто је оптужени оптужен за ове злочине. Марта 1992. године, док су босански Срби припремали овај напад, оптужени је одржао један говор у Малом Зворнику који се налази одмах преко пута, са друге стране реке Дрине од Зворника. Он је тамо изјавио: "Драга браћо четници, нарочито ви са друге стране реке Дрине, ви сте највећи јунаци. Очистићемо Босну од погани и показаћемо им пут који води на исток где им је и место". Априла 1992. године Бранко Грујић, председник кризног штаба у Зворнику, тражио је од Српске радикалне странке да пошаље у Зворник добровољце. Оптужени је лично одобрио ову молбу. Чућемо од сведока да су вође Српске радикалне странке довеле добровољце из Лознице, чији је командир био Драган Цветиновић. После тога, када је избио рат, локални Срби прикључили су се овим добровољцима Српске радикалне странке и СЧП-а. Такође ћемо чути сведочење да су добровољци Српске радикалне странке и СЧП-а учествовали у насилном преузимању града

Зворника и да су се борили заједно са Аркановим Тигровима, локалним територијалцима, ЈНА и полицијским снагама. Добровољци Српске радикалне странке и СЧП-а били су предвођени Мирославом Вуковићем познатим као Челе. И Мирослав Вуковић и Драган Цветиновић унапређени су у истом оном наређењу које сте већ неколико пута имали прилику да видите. Господин Вуковић је наведен под бројем 5, он је наведен као командир јединице Српског четничког покрета из Српске радикалне странке у Славонији, Барањи и западном Срему, и такође се помиње у вези са источном Славонијом, а под бројем 16 имамо Драгана Цветиновића који се помиње као командир четничке јединице из Лознице. Такође имамо и фотографије ове двојице једна је доказни предмет 3036. Ту видимо у средини Мирослава Вуковића. А имамо и фотографију Цветиновића, он се овде види до Мирка Благојевића. Тужилаштво ће понудити доказе да су добровољци Српске радикалне странке и СЧП-а учествовали у масовним убиствима која сам управо поменула. Многи сведоци поменуће злочине које су починиле Жуте осе. Тужилаштво ће понудити сведочење сведока да су такозване Жуте осе, које су предводили Жућо Вучковић и Репић, такође били добровољци Српске радикалне странке и СЧП-а. Они су се прикључили Српској радикалној странци 1991. године и били су индоктринирани Шешељевом пропагандом мржње. Они су се већ борили у Хрватској, а седиште Српске радикалне странке у Београду довело их је у Зворник.

И најзад, Тужилаштво ће понудити доказе да је током борбе и кампање прогона у Зворнику оптужени редовно примао информације од званичника Српске радикалне странке из околине Зворника. Нека од средстава стечених пљачком чак су искоришћена за финансирање Српске радикалне странке у Београду.

Председавајући судија: Извињавам се, ја гледам на сат, сада је већ 15 до 14, тако да могамо да завршимо за данас. Ви сте до сада отприлике говорили сат и 40 минута што значи да вам остаје још 50 минута за сутра. Укупно два и по сата.

Тужилаштво: Да, када је реч о ономе што ја треба да кажем али ту је такође и...

Председавајући судија: Не, извињавам се, Тужилаштво је тражило два и по сата за уводну реч, 8. новембра на статусној конференцији, и мислим да сам рекао да Тужилаштво не би требало да узме више од два и по сата за уводну реч. То значи 150 минута, до сада сте искористили 100 минута тако да имате још 50 минута.

Тужилаштво: Часни суде да, то је тачно. Ја вас нисам добро чула, ја сам мислила да сте рекли 15 минута, па сам мислила како да завршимо. Извињавам се нисам добро чула, 50 минута то је сасвим у реду.

Председавајући судија: Да, 50 минута. То значи наставићемо сутра ујутру у 9 сати у истој овој судници, и онда ћете имати времена до 9 сати и 50 минута да завршите своју уводну реч, а у зависности од тога да ли је господин Шешељ присутан у судници или не, он ће дати своју изјаву, пошто сутра морамо рано да направимо паузу. Ако не будемо сутра завршили као што сам рекао, онда ћемо наставити у петак поподне.

Молим устаните.